

WOJEWODA
WARMIŃSKO-MAZURSKI
PS-VI.431.1.38.2022.ICH

Olsztyn, 22 listopada 2022 r.

**Szanowna Pani
Anna Kalinowska
Dyrektor
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nidzicy
ul. 1 Maja 9
13-100 Nidzica**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Działając na podstawie upoważnienia Wojewody Warmińsko–Mazurskiego nr FK-IV.0030.812.2022 z dnia 7 października 2022 roku, zespół inspektorów Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko–Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie w składzie:

- 1) Izabela Chowańska – główny specjalista, kierująca zespołem kontrolnym,
- 2) Marzena Przybylska – główny specjalista,

przeprowadził kontrolę problemową w trybie zwykłym w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Nidzicy. Czynności kontrolne rozpoczęto w dniu 17 października 2022 roku i zakończono w dniu 21 października 2022 roku. Przedmiotem kontroli objęto sposób zapewnienia dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz placówkach opiekuńczo-wychowawczych, w świetle przepisów:

- ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. 2022, poz. 447 ze zm.), zwanej dalej ustawą wrispz,
- ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. 2020 poz. 1359 ze zm.), zwanej dalej Kodeksem,
- ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (t.j. Dz.U. 2021 poz. 2095 ze zm.),
- Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25 października 2021 r. w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych (t.j. Dz. U. 2021, poz. 1960), zwanego dalej Rozporządzeniem,

W niniejszym wystąpieniu pokontrolnym użyto skrótów:

- 1) PCPR/Centrum/kontrolowana Jednostka/Jednostka – co oznacza: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nidzicy,
- 2) Dyrektor – co oznacza Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nidzicy, panią Annę Kalinowską,
- 3) Zespół – co oznacza: Zespół do spraw rodzinnej pieczy zastępczej, o którym mowa w art. 76 ust. 2 ustawy wrispz, utworzony w PCPR w Nidzicy,
- 4) Regulamin – co oznacza Regulamin Organizacyjny Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nidzicy,

- 5) Statut – co oznacza Statut Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nidzicy,
- 6) Organizator – co oznacza Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nidzicy, wyznaczone przez Starostę Nidzickiego na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, o którym mowa w art. 76 ust. 1 i art. 241 ust. 2 ustawy w.r.p.,
- 7) koordynator – co oznacza koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, o którym mowa w ustawie o w.r.p., zatrudnionego w PCPR,
- 8) Powiat – co oznacza Powiat Nidzicki,
- 9) Program – co oznacza 3-letni powiatowy program rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej opracowany przez PCPR w Nidzicy, o którym mowa w art. 180 pkt 1 ustawy w.r.p.,
- 10) Rejestr – co oznacza: rejestr, o którym mowa w art. 46 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy w.r.p.,
- 11) Wykaz rodzin – co oznacza: Wykaz rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka wg stanu na dzień rozpoczęcia kontroli, sporządzony przez Jednostkę **/akta kontroli str. 150-153/**.

Kontrola obejmowała okres od 1 stycznia 2021 r. do dnia jej zakończenia (z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, mających wpływ na działalność Jednostki w zakresie objętym kontrolą). Fakt jej przeprowadzenia odnotowano w rejestrze kontroli prowadzonym przez Centrum. Czynności kontrolne przeprowadzono w obecności pani Anny Kalinowskiej – Dyrektora PCPR. Kontroli dokonano w oparciu o analizę prowadzonej w Jednostce dokumentacji merytorycznej, informacje i wyjaśnienia przekazane bezpośrednio przez Dyrektora, a także dokumentacji potwierdzającej kwalifikacje zawodowe pracowników Zespołu oraz osób niewchodzących w skład Zespołu, realizujących zadania z zakresu pieczy zastępczej.

Działalność Jednostki w zakresie objętym kontrolą ocenia się **pozytywnie z nieprawidłowością**.

USTALENIA KONTROLI

1. Przedmiot kontroli w dokumentach organizacyjnych kontrolowanej Jednostki

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nidzicy, wyznaczone przez Starostę Nidzickiego na Organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w Powiecie Nidzickim **/akta kontroli str. 1/**, w okresie objętym kontrolą działało na podstawie:

- Statutu Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nidzicy, przyjętego Uchwałą Nr XVIII/135/2012 Rady Powiatu w Nidzicy z dnia 27 kwietnia 2012 r. **/akta kontroli str. 2-10/**, zmienionego Uchwałą Nr XLI/259/2022 Rady Powiatu w Nidzicy z dnia 23 września 2022 r. **/akta kontroli str. 11-13/**,
- Regulaminu Organizacyjnego Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nidzicy, przyjętego Uchwałą Nr 199/2012 Zarządu Powiatu w Nidzicy z dnia 23 sierpnia 2012 r. ze zmianami z dnia 7 lipca 2016 r. oraz 11 grudnia 2018 r. **/akta kontroli str. 14-31/**,
- Regulaminu Organizacyjnego Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nidzicy, przyjętego Uchwałą Nr 147/44/2022 Zarządu Powiatu w Nidzicy z dnia 27 września 2022 r. **/akta kontroli str. 32-44/**.

Analiza Regulaminu wykazała, że w strukturze organizacyjnej Jednostki wyodrębniono Zespół do spraw rodzinnej pieczy zastępczej oraz wskazano jego zadania **/akta kontroli str. 20-22 i 40-42/**. W strukturze organizacyjnej wskazano także stanowiska wchodzące w skład Zespołu, kontrolujący nie wnieśli uwag treści Regulaminu.

Dodatkowo w Jednostce obowiązywały:

- Zarządzenie Nr 1a/2015 Kierownika Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nidzicy z dnia 19 stycznia 2015 r. w sprawie powołania i zasad organizacji pracy Zespołu ds. Oceny Sytuacji Dziecka Umieszczonego w Rodzinie Zastępczej oraz Rodzinnym Domu Dziecka, zmienionego Zarządzeniem Nr 6/2016 Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nidzicy z dnia 30 grudnia 2016 r.,
- Zarządzenie Nr 3/2022 Kierownika Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nidzicy z dnia 25 kwietnia 2022 r. w sprawie sporządzania planów pomocy dziecku umieszczonemu w rodzinnej pieczy zastępczej **/akta kontroli str. 45-51/**.

Zgodnie z informacją przekazaną przez Dyrektora, oprócz ww. dokumentów organizacyjnych i zarządzeń *funkcjonują np. procedury i ustalenia dotyczące pracy i zadań związanych z realizacją postanowień sądowych dotyczących umieszczania dzieci w pieczy zastępczej (...)* ponadto *odbywają się, w miarę występujących potrzeb, posiedzenia Zespołu pieczy zastępczej, by omówić indywidualne sytuacje dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej. Na spotkaniach podejmowane są wspólne decyzje mające na względzie przede wszystkim dobro dzieci* **/akta kontroli str. 52/**.

W związku z ogłoszonym na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanem zagrożenia epidemicznego, pracy Centrum w tym okresie nie regulowały odrębne zarządzenia ani procedury. W tym czasie koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej wykonywali swoje obowiązki głównie w siedzibie Centrum, ich kontakty z rodzinami zastępczymi i prowadzącymi rodzinne domy dziecka odbywały się telefonicznie, osobiście w budynku Centrum i doraźnie w miejscu zamieszkania rodzin, w przypadku wystąpienia takiej potrzeby. Spotkania osobiste odbywały się z zachowaniem reżimu sanitarnego, co oświadczył Dyrektor **/akta kontroli str. 53/**.

2. Zasoby kadrowe i kwalifikacje pracowników kontrolowanej jednostki, realizujących zadania z zakresu pieczy zastępczej

Podczas kontroli ustalono, że Dyrektor spełnia wymogi kwalifikacyjne określone dla tego stanowiska. Ponadto z analizy przedłożonej dokumentacji kadrowej wynika, że łącznie w okresie objętym kontrolą w skład Zespołu wchodził:

- 1) starszy koordynator rodzinnej pieczy zastępczej – 1 osoba, w wymiarze 1 etatu,
- 2) koordynator rodzinnej pieczy zastępczej – 1 osoba, w wymiarze 1 etatu,
- 3) aspirant pracy socjalnej – 2 osoby, w wymiarze 2 etatów,
- 4) aspirant pracy socjalnej – 1 osoba w wymiarze 1 etatu (zastępowana podczas usprawiedliwionej nieobecności przez osobę zatrudnioną w ramach umowy-zlecenia),
- 5) psycholog – 1 osoba, w wymiarze ¼ etatu,
- 6) pedagog – 1 osoba, świadcząca usługi w oparciu o umowę zlecenie.

Ponadto w PCPR zadania z zakresu pieczy zastępczej realizował także radca prawny – 1 osoba w zatrudniona w ramach umowy-zlecenia **/akta kontroli str. 54-57/**.

Ustalono, że osoby zatrudnione w Centrum na stanowiskach koordynatorów, posiadały kwalifikacje niezbędne do pracy na tym stanowisku, zgodnie z wymogami określonymi w art. 78 ust. 1 pkt 1 ustawy wripsz. Akta osobowe tych osób zawierały także oświadczenia, potwierdzające spełnianie przez nich warunków określonych w art. 78 ust. 1 pkt 2-4 ustawy wripsz, dotyczące:

- niepozbawienia/nieograniczenia władzy rodzicielskiej,
- nieskazania prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo (w tym także skarbowe),
- wypełniania obowiązku alimentacyjnego, w przypadku gdy taki wynikał z tytułu egzekucyjnego.

Ustalono, że praca koordynatorów, zgodnie z art. 79 ust. 3 ustawy wripsz, nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego, koordynatorzy nie prowadzili także postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez Powiat, czego nie dopuszcza art. 79 ust. 4 ustawy wripsz. Jak poświadczył Dyrektor Jednostki, przeciwko koordynatorom zatrudnionym w PCPR nie toczyło się postępowanie karne o umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego, o którym mowa w art. 78 ust. 2 ustawy wripsz **/akta kontroli str. 58-59/**.

Osoby zatrudnione na stanowisku aspiranta pracy socjalnej, wchodzące w skład Zespołu, jako realizujący zadania z zakresu pieczy zastępczej (pomoc rodzinie, pomoc instytucjonalna i pomoc środowiskowa) spełniały wymogi kwalifikacyjne przewidziane dla tego stanowiska, określone w Rozporządzeniu.

Kadra zatrudniona w PCPR, realizująca zadania z zakresu ustawy wripsz, w okresie podlegającym kontroli podnosiła swoje kwalifikacje zawodowe poprzez udział w szkoleniach takich jak:

- *Znaczenie rodziny biologicznej w życiu dziecka przebywającego w rodzinie zastępczej oraz zadania opiekunów zastępczych,*
- *Budowanie zespołów i metodyka dokonywania oceny sytuacji dziecka,*
- *Dziecko z zaburzeniami więzi w pieczy zastępczej. Zrozumieć i pomóc,*
- *Trening umiejętności w kryzysie (środowiskowy, sytuacyjnym czy egzystencjalnym), jakiego mogą doświadczać rodziny zastępcze,*
- *Skrzydła Ikara – wzmacnianie kompetencji wychowawczych,*
- *Ku bezpiecznej więzi. Akademia wsparcia pieczy zastępczej,*
- *Koordinator rodzinnej pieczy zastępczej - zadania, metodyka pracy, uprawnienia i dokumentowanie pracy.*

3. Opracowanie 3-letniego powiatowego programu dotyczącego rozwoju pieczy zastępczej

Zgodnie z art. 180 pkt 1 ustawy wripsz Jednostka opracowała *Program rozwoju pieczy zastępczej Powiatu Nidzickiego na lata 2018-2020*, przyjęty Uchwałą Nr XLVII/278/2018 Rady Powiatu w Nidzicy z dnia 28 września 2018 r. oraz będący jego kontynuacją *Program rozwoju pieczy zastępczej Powiatu Nidzickiego na lata 2021-2023*, przyjęty Uchwałą Nr XXXI/202/2021 Rady Powiatu w Nidzicy z dnia 22 października 2021 r. **/akta kontroli str. 60-91/**. Celem głównym Programu był dalszy rozwój systemu pieczy zastępczej w powiecie nidzickim z ukierunkowaniem na formy rodzinne. Dookreślono w nim także cele strategiczne i operacyjne, zadania, wskaźniki realizacji oraz zakładane rezultaty wraz z terminami realizacji.

Cele operacyjne Programu to:

1. Tworzenie warunków do powstawania nowych rodzinnych form pieczy zastępczej, dających szansę na harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową wychowanków.
2. Wspieranie istniejącego systemu rodzinnej pieczy zastępczej, przeciwdziałanie sytuacjom kryzysowym oraz wypaleniu zawodowemu opiekunów zastępczych.
3. Zwiększenie szans dzieci na powrót do środowiska rodzinnego.
4. Wsparcie usamodzielnianych wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej – poprawa ich sytuacji życiowej i funkcjonowania w życiu społecznym.

Wśród najistotniejszych zadań, mających na uwadze dalszy rozwój pieczy zastępczej, wymienić należy:

- promocję rodzinnych form pieczy zastępczej oraz budowanie pozytywnego wizerunku rodzinnej pieczy zastępczej,

- pozyskiwanie kandydatów na rodziców zastępczych, do prowadzenia rodzinnych domów dziecka i placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego,
- prowadzenie kwalifikacji oraz organizowanie szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze, do prowadzenia RDD i placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego.

Ze *Sprawozdania z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nidzicy oraz Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej za okres od 1 stycznia 2021 roku do 31 grudnia 2021r. /akta kontroli str. 92-127/* oraz pisemnej informacji sporządzonej przez Dyrektora kontrolowanej Jednostki wynika, że w okresie poddanym kontroli, poza zapewnieniem ustawowych świadczeń pieniężnych oraz wsparcia koordynatorów i specjalistów zatrudnionych w Centrum, zrealizowano następujące działania służące realizacji ww. celów:

- przeprowadzono kampanię rodzicielstwa zastępczego poprzez wysłanie plakatów i ulotek z prośbą o rozpropagowanie i zamieszczenie na tablicach ogłoszeń do Urzędu Miasta w Nidzicy, Urzędów Gmin z terenu Powiatu, placówek oświatowych, instytucji powiatowych, proboszczy Parafii Rzymskokatolickich funkcjonujących na terenie Powiatu, witryn sklepowych sieci SPOŁEM, ośrodków pomocy społecznej, itp.,
- zamieszczano informacje promujące ideę rodzicielstwa zastępczego na stronach internetowych Centrum i Starostwa (www.pcpnrnidzica.pl i www.powiatnidzicki.pl),
- podczas ogólnodostępnych imprez pracownicy PCPR w Nidzicy rozstawiali oznaczony namiot i promowali ideę rodzicielstwa zastępczego wśród mieszkańców Powiatu,
- zorganizowano Powiatowy Dzień Rodzicielstwa Zastępczego, w ramach którego wyróżniono rodziny zastępcze działające na terenie Powiatu, dzieci otrzymały paczki ze słodyczami, zapewniono obiad wszystkim uczestnikom oraz gry i zabawy prowadzone przez animatorów z firmy „Ale Fige”,
- zapewniano korzystanie w miarę występujących potrzeb z porad psychologa, pedagoga-terapeuty i radcy prawnego zatrudnionych w Centrum,
- podpisano 2 umowy o współpracę w zakresie pełnienia funkcji rodziny pomocowej,
- umożliwiono rodzinom zastępczych udział w szkoleniach, warsztatach, webinarium, interdyscyplinarnym forum rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka a także w „Szkole dla Rodziców” prowadzonej przez Powiatowy Ośrodek Rozwoju Edukacji w Nidzicy.

Ponadto, jak oświadczył Dyrektor, zgodnie z Programem oraz ustawą w sprawie rodziny zastępcze otrzymywały przysługujące im świadczenia nie tylko obowiązkowe ale w miarę występujących potrzeb także fakultatywne, tj. np.: jednorazowe świadczenia na przyjęcie dziecka – zakup łóżek, mebli, pościeli, itd., dofinansowanie wypoczynku dziecka poza terenem zamieszkania, świadczenia jednorazowe lub okresowe na pokrycie kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki – np. pokrycie kosztów konsultacji psychiatrycznych dzieci **/akta kontroli str. 128-129/**.

W Programie dookreślono coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych, tj. w 2021 – 1, w 2022 – 1 i 2023 – 2, nie zaplanowano utworzenia rodzinnych domów dziecka. Z informacji przedłożonej przez Dyrektora wynika, że w okresie objętym kontrolą *„nowe formy rodzinnych domów dziecka oraz zawodowych rodzin zastępczych nie były tworzone z uwagi na brak potencjalnych kandydatów do pełnienia ww. funkcji”* **/akta kontroli str.130/**.

Ustalono zatem, że Organizator nie wyczerpał limitów tworzenia zawodowych rodzin zastępczych, założonych w Programie.

4. Charakterystyka pieczy zastępczej w Powiecie

a) rodzinna piecza zastępcza

W okresie objętym kontrolą na terenie Powiatu funkcjonowało 36 rodzin zastępczych, w tym:

- 17 rodzin spokrewnionych,
- 15 rodzin niezawodowych,
- 1 rodzina zawodowa,
- 3 rodzinne domy dziecka.

W ww. wskazanych rodzinnych formach pieczy zastępczej przebywało łącznie 81 dzieci.

W badanym czasie na terenie Powiatu powstało 11 rodzin zastępczych, w tym 6 rodzin spokrewnionych z dzieckiem i 5 rodzin niezawodowych. Rozwiązano natomiast 7 rodzin zastępczych, w tym: 4 spokrewnione i 3 niezawodowe oraz 1 rodzinny dom dziecka (rozwiązany z przyczyn osobistych prowadzących). Żadna z rodzin nie przekształciła się w inną formę. **/akta kontroli str. 131/.**

Ponadto ustalono, że w dacie kontroli 22 rodziny objęte były wsparciem koordynatora natomiast 14 rodzin pozostawało pod opieką Organizatora.

W Centrum, zgodnie z art. 46 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy wripsz, prowadzono rejestr danych o osobach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka, będący jednocześnie rejestrem osób pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej lub rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzących rodzinny dom dziecka. Powyższe rozwiązanie uzasadnione było tym, że w okresie poddanym kontroli w PCPR brak było rodzin oczekujących na przyjęcie dziecka. Prowadzony Rejestr zawierał wszystkie elementy, o których mowa w art. 46 ust. 2 ustawy wripsz, kontrolujący nie wnieśli uwag do jego treści. Dane rodzin były zawarte na tzw. *kartach rodzin* oraz w formie zbiorczej ewidencji ujętej w tabeli.

W myśl art. 46 ust. 4 ustawy wripsz dane z Rejestru winny być przekazywane są do właściwego sądu – w kontrolowanej Jednostce obowiązek ten był realizowany.

W okresie podlegającym kontroli Organizator przeprowadził 3 szkolenia kandydatów na rodziców zastępczych.

Szkolenia te przeznaczone były dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej. Odbyły się we wrześniu 2021 roku, na przełomie sierpnia i września 2022 roku oraz w październiku 2022 roku. Przeprowadzone zostały przez Fundację MAIO w ramach programu szkoleniowego dla kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej „PODRÓŻ DO RODZICIELSTWA”. W badanym okresie 8 osób (w tym 3 małżeństwa oraz 2 osoby niepozostające w związku małżeńskim) po otrzymaniu od Organizatora wstępnej akceptacji, dokonanej na podstawie oceny spełniania warunków, o których mowa w art. 42 ust. 1 i 2 ustawy wripsz, zostały zakwalifikowane do odbycia szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej, zawodowej bądź rodzinnego domu dziecka, o którym mowa w art. 44 ust 1 ustawy wripsz **/akta kontroli str. 132-133/.**

Ustalono, że w okresie objętym kontrolą 5 osób mimo zakwalifikowania i zgłoszenia do udziału w szkoleniu, nie wzięło w nim udziału w wyznaczonym terminie, w tym:

- 1 osoba – szkolenie ukończyła we wrześniu 2022 roku,
- 4 osoby – szkolenie rozpoczęte w dniu 8.10.2022 roku nadal trwało.

Stwierdzono, że w okresie objętym kontrolą nie było przypadków rozwiązania na wniosek Starosty umowy o pełnienie funkcji rodziny zastępczej **/akta kontroli str. 134/**. Nie było również przypadków łączenia pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej lub rodziny zastępczej niezawodowej z prowadzeniem rodzinnego domu dziecka, a także łącznia pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej z funkcją rodziny zastępczej niezawodowej, o czym poinformowała Dyrektor kontrolowanej Jednostki **/akta kontroli str. 135 i 136/** i co potwierdzono na podstawie prowadzonego w Jednostce Rejestru.

b) instytucjonalna piecza zastępcza

Na terenie Powiatu Nidzickiego w okresie od 1.02.2008 r. do 31.12.2017 r. funkcjonowała jedna placówka opiekuńczo-wychowawcza typu rodzinnego, której działalność Powiat Nidzicki zlecił, na podstawie konkursu ofert, Caritas Archidiecezji Warmińskiej w Olsztynie.

W związku z tym, że do końca 2017 r. zawarta była umowa na prowadzenie placówki z ww. organizacją, Zarząd Powiatu w Nidzicy dnia 14.11.2017 r. podjął Uchwałę Nr 340/2017 w sprawie ogłoszenia otwartego konkursu ofert na powierzenie realizacji zadania powiatu z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej pod nazwą: prowadzenie placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego na terenie miasta Nidzica. Termin składania ofert upływał 06.12.2017 r. Niestety nie wpłynęła żadna oferta i placówka zakończyła swoją działalność.

5. Zapewnienie dzieciom miejsc w pieczy zastępczej

Powiat Nidzicki zapewniał dzieciom pieczę zastępczą w formie miejsc w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie własnego Powiatu i w instytucjonalnej pieczy na terenie sąsiednich powiatów. W badanym okresie umieszczono 6 dzieci w pieczy zastępczej na terenie innych powiatów, w tym 3 w pieczy rodzinnej i 3 w pieczy instytucjonalnej. Jak wskazał Dyrektor, przyczyną umieszczenia dzieci w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie innych powiatów był brak wolnych miejsc w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Powiatu oraz fakt, iż Powiat nie prowadzi żadnej placówki na własnym terenie. W toku kontroli problemowej zweryfikowano powyższe z Rejestrem prowadzonym przez Jednostkę, przy czym ustalono, że w dacie umieszczenia dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej brak było miejsc w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Powiatu **/akta kontroli str. 137/**.

W celu ustalenia, czy Organizator we właściwy sposób realizował zapis wynikający z art. 180 pkt 2 ustawy wripisz, analizie poddano teczki rodzin funkcjonujących na terenie Powiatu:

- 2 rodzinnych domów dziecka,
- 1 rodziny zastępczej zawodowej
- 7 rodzin zastępczych niezawodowych,

oraz teczki dzieci pochodzących z terenu powiatu, umieszczonych w pieczy w okresie objętym kontrolą:

- 3 dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie innych powiatów,
- 7 dzieci umieszczonych w różnych formach rodzinnej pieczy zastępczej funkcjonujących na terenie Powiatu.

a) realizacja postanowień sądu o umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej

W okresie podlegającym kontroli do Organizatora wpłynęło 17 postanowień sądu, z których wynikała konieczność umieszczenia 31 dzieci w różnych formach pieczy zastępczej.

Ustalono, że postanowienia sądu realizowano zazwyczaj przed ich wpływem do Jednostki. Dyrektor kontrolowanej Jednostki wyjaśnił, że na podstawie orzeczenia sądu w przypadku pilnej konieczności zabezpieczenia dziecka, dokonuje się czynności służbowych, zapewniających bezpieczeństwo małoletniego poprzez umieszczenie w pieczy zastępczej. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nidzicy otrzymuje postanowienie sądu drogą pocztową co stanowi rozbieżność w datach dotyczących wpływu postanowienia a umieszczeniem dziecka w pieczy. Jedynie w 3 przypadkach umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej nastąpiło po upływie 14 dni od wpływu postanowienia do Organizatora (były to przypadki konieczności umieszczenia dzieci w formach rodzinnej pieczy zastępczej na terenie innego powiatu ze względu na brak miejsc na terenie powiatu pochodzenia) co pozwala stwierdzić, że PCPR zabezpieczał potrzeby dzieci bez zbędnej zwłoki.

Ustalono ponadto, że wszystkie dzieci, przebywające w pieczy zastępczej na terenie Powiatu Nidzickiego, umieszczano zgodnie ze wskazaniem sądu, dookreślonym w postanowieniu.

b) kierowanie dzieci do pieczy zastępczej

W badanym okresie dzieciom z terenu Powiatu zapewniono pieczę zastępczą w rodzinnych formach w następujący sposób **/akta kontroli str. 138-142/**:

- 10 dzieciom zapewniono pieczę w 7 rodzinach spokrewnionych,
- 12 dzieciom zapewniono pieczę w 3 rodzinach zastępczych niezawodowych,
- 3 dzieciom zapewniono pieczę w rodzinie zastępczej zawodowej,
- 2 dzieciom zapewniono pieczę w rodzinie zastępczej zawodowej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego funkcjonującej na terenie innego powiatu,
- 1 dziecku zapewniono pieczę w rodzinnym domu dziecka na terenie innego powiatu.

Na podstawie analizy dokumentacji i przedłożonych informacji stwierdzono, że co do zasady rodzeństwom zapewniano opiekę w tej samej formie pieczy zastępczej. Tylko w jednym przypadku doszło do rozdzielenia czworga rodzeństwa. Z pisemnej informacji przedłożonej przez Dyrektora wynika, iż ... *przed wydaniem Postanowienia i umieszczeniem w pieczy zastępczej przebywały u swojej cioci (...)* (siostry matki biologicznej). Jednakże pani (...) ze względu na swoją sytuację, tj. posiadanie czworga własnych dzieci i pracę zawodową, poinformowała, że jest zbyt obciążona. W związku z tym, wujek dzieci pan (...) (brat matki biologicznej) wraz z żoną wystąpili do sądu z wnioskiem o ustanowienie ich rodziną zastępczą niezawodową dla młodszych dzieci ww. rodzeństwa **/akta kontroli str. 143/**. W związku z faktem, iż dzieci zostały umieszczone u rodzeństwa matki biologicznej i pozostają ze sobą w kontakcie (co znajdowało odzwierciedlenie w dokumentacji), kontrolujący uznali to rozwiązanie za zasadne.

Zgodnie z art. 36 ustawy wripz umieszczenie dziecka w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka następuje po uzyskaniu zgody, odpowiednio rodziców zastępczych albo prowadzącego dom dziecka. Ustalono, że w przypadku umieszczenia dziecka w rodzinnych domach dziecka czy zawodowej rodzinie zastępczej, gdy to Organizator wskazywał na prośbę sądu, gdzie dziecko może zostać umieszczone, pozyskiwano pisemną zgodę prowadzących rodzinny dom dziecka na jego przyjęcie. Natomiast w przypadku pozostałych rodzin zastępczych, ustanowionych przez sąd na mocy postanowienia, Centrum po rozpoczęciu współpracy z rodzinami nie pozyskiwało od nich pisemnej zgody na przyjęcie dziecka, gdyż rodziny te same wnioskowały do sądu o ustanowienie ich rodziną zastępczą, tym samym wyrażając swoją wolę podjęcia się tej funkcji. Ustanowione postanowieniem sądu rodziny zastępcze zgłaszały się do PCPR i składały

oświadczenie, od kiedy faktycznie dziecko przebywa w ich rodzinie zastępczej. Zatem można uznać, że rodziny wyrażały swoją wolę przyjęcia dziecka pod opiekę w sądzie w toku toczącego się postępowania, a złożone w PCPR oświadczenie stanowiło swoiste potwierdzenie tej woli **/akta kontroli str. 144-146/**.

Zgodnie z art. 53 ust.1 ustawy wripsz w rodzinie zastępczej zawodowej lub rodzinie zastępczej niezawodowej, w tym samym czasie, może przebywać łącznie nie więcej niż 3 dzieci lub osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, natomiast zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy wripsz w rodzinnym domu dziecka, w tym samym czasie, może przebywać łącznie nie więcej niż 8 dzieci oraz osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej. Zapisy art. 53 ust. 2 oraz 61 ust. 2 ustawy wripsz, wskazują, że w przypadku konieczności umieszczenia w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka rodzeństwa, za zgodą rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka oraz po uzyskaniu pozytywnej opinii koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, jest dopuszczalne umieszczenie w tym samym czasie większej liczby dzieci. Ustalono, że w okresie objętym kontrolą limit ten był przekroczony w przypadku rodzinnego domu dziecka, rodziny zastępczej zawodowej i rodziny zastępczej niezawodowej. We wszystkich przypadkach rodziny te składały oświadczenia na przyjęcie kolejnego dziecka, w dokumentacji znajdowały się również pozytywne opinie koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej **/akta kontroli str. 147-149/**.

Na podstawie analizy wytypowanej do badania dokumentacji rodzin zastępczych i prowadzących rodzinny dom dziecka stwierdzono, że co do zasady dzieciom zapewniano pieczę zastępczą w rodzinach spełniających warunki, o których mowa w art. 42 ustawy wripsz, a w przypadku rodzin niezawodowych, zawodowych i rodzinnego domu dziecka także dodatkowo w art. 43 i 44 ustawy wripsz. Jednakże wśród poddanych analizie przypadków w dokumentacji trzech niezawodowych rodzin zastępczych figurujących w *Wykazie rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka wg. stanu na dzień rozpoczęcia kontroli tj. 17.10.2022 r. /akta kontroli str. 150-153/*, pod numerami 4, 17 i 36 brakowało dokumentacji potwierdzającej spełnianie warunków określonych w art. 42 ust. 1 pkt 1-5 oraz art. 44 ust 1 ustawy wripsz, przez współmałżonków osób wskazanych w ww. wykazie, jako rodzina zastępcza.

Poproszona o wyjaśnienie powyższej nieprawidłowości Dyrektor kontrolowanej Jednostki wskazała iż *„...w sytuacjach, gdy sprawdzamy osoby, które wystąpiły z wnioskiem do Sądu Rejonowego o ustanowienie rodziną zastępczą, w trakcie wizyt w środowisku rozmawiamy z osobami tworzącymi małżeństwo i rodzinę dla przyjmowanego dziecka. Wypełniane są przez pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nidzicy analizy sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej kandydatów na rodzinę zastępczą/prowadzącego rodzinny dom dziecka, które zawierają również informację na temat stosunku członów rodziny do chęci pełnienia funkcji rodziny zastępczej, w jaki sposób rodzina planuje organizować opiekę nad przyjmowanym dzieckiem (w szczególności w czasie choroby, w czasie pracy opiekunów), jak również ocenę całokształtu sytuacji rodziny, a nie tylko osoby wnioskującej o ustanowienie rodziną zastępczą. W przypadku rodzin zastępczych niezawodowych [w wykazie rodzin pod poz. 4, 17, i 36] ze względu na wykonywanie pracy zawodowej (stałe zatrudnienie za granicą, własne gospodarstwo rolne) małżonkowie nie mogli uczestniczyć w szkoleniach. Mając na uwadze takie sytuacje PCPR w Nidzicy wystąpiło do Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej o interpretację art. 44 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Z odpowiedzi Ministerstwa wynika, że w przypadku gdy sąd ustanowił rodziną zastępczą tylko jednego z małżonków, drugi małżonek nie*

*ma obowiązku odbycia szkolenia. Jednakże mając na względzie dobro dzieci i świadomość, że pełnienie roli rodziny zastępczej jest bardzo odpowiedzialne i wymaga odpowiedniej wiedzy i kompetencji kierujemy współmałżonków kandydatów na rodziny zastępcze do odbywania szkoleń dla kandydatów, a następnie szkoleń dla rodzin zastępczych. Nawiązaliśmy również współpracę z Fundacją MAIO, która szkolenia prowadzi w trybie on-line” /wyjaśnienia i interpretacja MRPiPS stanowią **akta kontroli str. 155-158/**. Dyrektorowi udzielono instruktażu o konieczności wypełniania ustawowych warunków, jakie mają spełniać rodzice zastępczy, a w związku z faktem, iż w trakcie trwania czynności kontrolnych poinformowano rodziny o konieczności uzupełnienia dokumentacji i ustalono terminy odbycia przez nie szkoleń, odstąpiono od wydania zalecenia.*

Zgodnie z art. 46 ust. 3 ustawy wripsz osoby pełniące funkcję rodziny zastępczej zawodowej lub rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzący rodzinny dom dziecka zobowiązane są do przedstawiania staroście co 2 lata zaświadczenia lekarskiego o stanie zdrowia, wystawionego przez lekarza podstawowej opieki zdrowotnej, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 października 2017 r. o podstawowej opiece zdrowotnej, oraz opinii o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, wystawionej przez psychologa. Ustalono, że w teczkach rodzin (poza 3 wymienionymi powyżej przypadkami) znajdowały się aktualne zaświadczenia lekarskie i opinie psychologa, o których mowa w art. 46 ust. 3 ustawy wripsz. Działając dotychczas w myśl nadesłanej przez MRPiPS interpretacji (o której mowa powyżej), Organizator nie pozyskał natomiast, w przypadku 3 rodzin zastępczych (zawiązanych w okresie objętym kontrolą), zaświadczenia lekarskiego oraz opinii psychologa dla współmałżonków osób tworzących rodzinę zastępczą. Dyrektor PCPR w Nidzicy zobowiązał się pozyskać od rodzin wymagane opinie i zaświadczenia lekarskie bez zbędnej zwłoki.

Na podstawie przedłożonych kontrolującym informacji, ustalono, że w okresie poddanym kontroli nie było przypadków umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej na podstawie umowy zawartej z rodzicami, co dopuszcza art. 35 ust. 2 ustawy wripsz, a także doprowadzeń dziecka do pieczy przez Policję lub Straż Graniczną, o których mowa w art. 58 ust. 1 pkt 3 ustawy wripsz.

W badanym okresie w instytucjonalnej pieczy zastępczej umieszczono 3 dzieci z terenu Powiatu Nidzickiego na terenie innych powiatów – olsztyńskiego, lidzbarskiego i ciechanowskiego. Dzieci umieszczano w instytucjonalnej pieczy zastępczej zgodnie z postanowieniami sądu **/akta kontroli str. 159-160/**.

Zgodnie z § 2ust. 3 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 roku w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz.U. Nr 292, poz. 1720) jeżeli powiat nie może skierować dziecka do placówki opiekuńczo-wychowawczej z powodu braku odpowiedniej placówki opiekuńczo-wychowawczej lub z powodu braku miejsca w placówce opiekuńczo-wychowawczej na jego terenie, zwraca się do innego powiatu z wnioskiem o skierowanie dziecka do odpowiedniej placówki opiekuńczo-wychowawczej. Centrum zwracało się z wnioskiem do innych powiatów o skierowanie dzieci z powiatu nidzickiego do placówek na ich terenie i w imieniu Powiatu Nidzickiego zawierano stosowne porozumienia. Ustalono także, że Dyrektor Centrum każdorazowo kierował do dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych, w których miał umieścić dziecko, pismo z zapytaniem, czy wyrażają zgodę na umieszczenie dziecka. Dyrektorzy placówek opiekuńczo-wychowawczych wyrażali swoją zgodę również na piśmie **/akta kontroli str. 161-163/**.

W okresie objętym kontrolą nie wystąpiły przypadki umieszczania w instytucjonalnej pieczy zastępczej dzieci poniżej 10 roku życia **/akta kontroli str. 164/**.

c) rotacja dzieci w pieczy zastępczej

W okresie poddanym kontroli 7 dzieci z rodzinnej pieczy zastępczej i 2 dzieci z instytucjonalnej pieczy zastępczej powróciło pod opiekę rodzin biologicznych. 8 dzieci z rodzinnej pieczy zastępczej i 5 z pieczy instytucjonalnej usamodzielniało się. Ustalono, że z rodzinnej do instytucjonalnej pieczy zastępczej przeniesiono 3 dzieci, co spowodowane było:

- rezygnacją rodziny z prowadzenia rodzinnego domu dziecka - 1 dziecko,
- nasilonymi problemami wychowawczymi - 2 dzieci **/akta kontroli str. 165/**.

6. Uwagi i wnioski

Mając na uwadze ustalenia kontroli wnioskować należy, że w okresie objętym kontrolą Powiat Nidzicki we właściwy sposób zapewniał dzieciom miejsca w pieczy zastępczej.

Podkreślenia wymaga szeroko rozwinięta współpraca z instytucjami realizującymi zadania na rzecz dziecka i rodziny oraz promocja rodzinnej pieczy zastępczej, jednakże z uwagi na fakt, iż w okresie objętym kontrolą nie nastąpił planowany w Programie rozwój form pieczy zastępczej zawodowej, rekomenduje się zintensyfikowanie działań na rzecz ich rozwoju.

Organizator czynił starania w celu zapewnienia opieki dzieciom, co do zasady w ramach własnego powiatu, zgodnie z ustawą wrispz. Nierozdzielanie rodzeństw było w Powiecie regułą, i tylko w uzasadnionych przypadkach stosowano inne rozwiązania (z zapewnieniem dzieciom kontaktu i pozostawieniem w obrębie rodziny). Dyrektor zapewniał także kadrze realizującej zadania z zakresu wspierania rodziny dostęp do szkoleń umożliwiających podniesienie i doskonalenie jej kompetencji zawodowych.

Z uwagi na fakt, iż w toku kontroli podjęto działania w celu usunięcia stanu nieprawidłowości, odstępuje się od wydania zaleceń.

Zgodnie z § 14 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 roku w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz.U. z 2015 r. poz. 1477) do wystąpienia pokontrolnego przysługuje prawo wniesienia zastrzeżeń na zasadach określonych w art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Termin na wniesienie zastrzeżeń wynosi 7 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego.

Podstawa prawna:

- § 14 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 roku w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz. U. 2015 poz. 1477),
- art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz. U. 2022 poz. 447 ze zm.).

Z up. Wojewody Warmińsko-Mazurskiego
Urszula Jędrychowska
Zastępca Dyrektora
Wydziału Polityki Społecznej

Izabela Chowańska – główny specjalista
Marzena Przybylska – główny specjalista